

РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ

Н. В. МОЖАЙКІНА, канд. екон. наук, доц.,

доц. кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

Д. І. РУДЬ, студ.

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова, м. Харків

Формування й реалізація регіональної економічної політики набуває особливого значення в умовах проведення в Україні широкомасштабних системних реформ. У період глобалізації та інформатизації економіки, нових технологічних, політичних і фінансових реалій органам місцевого самоврядування доводиться постійно адаптуватися до швидкоплинних зовнішніх умов, в зв'язку з чим, регіони слід розглядати з позиції багатофункціональної і багатоаспектної системи. Перш за все, питання стійкого розвитку регіонів невіддільні від взаємодії місцевого самоврядування з органами державної влади. Ефективність їх взаємодії в значній мірі визначає результативність здійснення державної політики – вирішення економічних, політичних і соціальних проблем на рівнях муніципальної освіти, суб'єктів і держави в цілому. Більшість економічних і соціальних проблем пов'язано саме з недоліками механізму взаємодії.

В найбільш загальному вигляді під ефективністю державного і муніципального управління слід розуміти ступінь повноти і якості виконання органами влади своїх функцій і завдань. В такому випадку про ефективність діяльності свідчить досягнення заданого результату (в тому числі надання обсягу державних/муніципальних функцій і послуг) при мінімумі витрачених ресурсів (бюджетних коштів, часу і т. д.) або досягнення найкращого (максимального) результату при заданому обсязі ресурсів, коштів. Вибір принципів роботи органами місцевої влади на сучасному етапі спирається на якісно нові завдання в управлінні територією. Основним завданням органів влади виступає надання громадських послуг, а основні їхні дії спрямовані на забезпечення життєдіяльності та створення гідних умов для підвищення рівня життя, а також соціального та економічного розвитку регіону.

У регіональному аспекті ця діяльність характеризується специфічними цілями, завданнями, механізмами, які в кінцевому підсумку визначають її стратегію і тактику, передбачають врахування широкого спектру етнічних, політичних, соціально-економічних чинників кожного окремого регіону, що дозволяє впливати на тенденції регіонального розвитку. Визначення нових підходів до формування цілей, пріоритетів і механізмів реалізації регіональної економічної політики зумовлюється європейським вибором України.

У сучасних умовах у розвинених країнах світу сформувалося декілька напрямів регіональної економічної політики. Завдання першого з них – традиційного полягає в урівноваженні соціально-економічного розвитку окремих частин країни, що досягається шляхом стимулювання розвитку економік менш благополучних регіонів. Другий напрям являє собою

регіональний аспект «галузових політик» центрального уряду, спрямованих на вирішення різних галузових завдань (структурна перебудова економіки країни, стимулювання розвитку високотехнологічних галузей та ін.), він має значний вплив на перспективу розвитку різних регіонів країни. Міжінституційний (третій) напрям політики центрального уряду для вирішення проблеми відносин між різними просторовими рівнями влади включає питання фінансових потоків від центру до місцевої і регіональної влади (незв'язані трансферти на поточні витрати). До четвертого напрямку належить інтеграційна політика, орієнтована на посилення горизонтальних економічних і соціальних зв'язків між регіонами країни або між сусідніми регіонами суміжних країн.

Механізм реалізації регіональної політики управління стійким розвитком територій найбільш яскраво проявляє себе в США і Німеччині, що обумовлено моделями федералізму: в США – «дуалістичний», в Німеччині – «кооперативний» федералізм. Цілями європейської регіональної політики є: посилення як економічної, так і соціальної інтеграції; подолання диспропорцій між різними територіями; ліквідація ознак відсталості регіонів.

Останніми роками активно розвивається новий напрям – інноваційна регіональна політика, спрямована на підвищення конкурентоспроможності економіки країни шляхом активізації інноваційних процесів у галузях, сконцентрованих в окремих регіонах [1]. Отже, світова практика останніх десятиріч свідчить, що оновлення інструментарію управління регіонами і форм реалізації регіональної економічної політики в умовах глобалізації та багаторівневої інтеграції має спиратися на принципово нові, гнучкі та злагоджені форми взаємодії, ініціативно трансформуючи слабкі місця в можливості, свідомо мобілізуючи власний потенціал регіону до розвитку, нейтралізуючи конфлікти інтересів спільною конструктивною взаємодією, спрямовано формуючи систему регіональних інститутів залучення інвестицій і поширення інновацій [2, с. 17].

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що незважаючи на суттєві відмінності щодо формування й реалізації регіональної економічної політики у країнах світу у кожній із них чітко простежується тенденція до зростання ролі і значення регіонів у соціально-економічному розвитку. Зарубіжний досвід свідчить, що регіональна економічна політика вимагає довгострокового стратегічного бачення цілей. Програми регіонального розвитку характеризуються поєднанням як галузових, так і територіальних підходів.

Література

1. Світовий досвід формування та реалізації державної регіональної політики. URL: <http://ved.odessa.gov.ua/transkordonne-spivrobotnitstvo/stati-transgranichnoe-sotrudnichestvo/svtovij-dosvd-formuvannya-ta-realzac-erzhavno-regonalno-poltiki>
2. Дунаєв І. В. Механізми модернізації регіональної економічної політики в Україні в умовах інтеграційних процесів : дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 / Харківський регіон. ін-т держ. упр. Харків, 2018. 440 с.